

Krótkie doniesienie – Short communication

***Leptopus marmoratus* (Goeze, 1778) (Hemiptera: Heteroptera: Leptopodidae)
– drugie stanowisko w Polsce**

GRZEGORZ GIERLASIŃSKI

43-316 Bielsko-Biała, ul. Doliny Miętusiej 27/44
e-mail: ggierlas@gmail.com

Abstract. [*Leptopus marmoratus* (Goeze, 1778) (Hemiptera: Heteroptera: Leptopodidae) – second record in Poland]. This note presents the second record of *Leptopus marmoratus* in Poland after over an eighty-year break.

Key words: Hemiptera, Heteroptera, Leptopodidae, *Leptopus marmoratus*, faunistics, second record, Małopolska Upland, Poland.

Rodzina Leptopodidae, blisko spokrewniona z rodziną nabrzeżkowatych (Saldidae), reprezentowana jest przez kilkanaście gatunków skupionych w pięciu rodzajach. W Europie jedynie trzy rodzaje mają swoich przedstawicieli, z czego tylko jeden, rodzaj *Leptopus* (Latreille, 1809), występuje w Europie Środkowej (Wróblewski 1968).

Gatunki z omawianej rodziny uważa się za owady drapieżne, żyjące w środowiskach kamienistych. Od przedstawicieli nabrzeżkowatych (Saldidae) odróżnia je występowanie kolców na powierzchni ciała, półpokrywach i przednich odnóżach, ryjek jest krótki i gruby, natomiast tylny brzeg przedplecza nie jest wycięty (Wróblewski 1968).

Leptopus marmoratus (Goeze, 1778) znany jest z krajów basenu Morza Śródziemnego i Czarnego, między innymi Hiszpanii (Domingo 2010), Francji (Dethier i Péricart 1990), Włoch (Cianferoni 2011), Serbii (Protić 2000), Słowenii (Gogała 2003), Turcji, Maroka, Algierii i Tunezji (Kment i in. 2011), Albanii, Bułgarii oraz Rumunii (Baena i Vazquez 1985). Stwierdzony został również w krajach Europy Środkowej. Wykazywany między innymi z Luksemburga (Reichling 1997), Niemiec (Dress 2009), Austrii (Rabitsch 2001), Belgii (Baugnée i in. 2003), Szwajcarii (Dethier i Péricart 1990) oraz Węgier (Baena i Vazquez 1985).

W Turyngii (Niemcy) gatunek ten znalazł się na czerwonej liście gatunków zagrożonych (Küssner 2010).

L. marmoratus jest owadem niewielkich rozmiarów, osiąga wielkość od 3,75 do 4,5 mm. Wierzch

owalnego w zarysie ciała jest pokryty kolcami, wystającymi również na zewnętrznym brzegu korium. Oczy są stosunkowo duże w porównaniu do głowy wyraźnie oddzielonej od przedplecza głębokim wcięciem. Czułki długie i cienkie, pierwszy człon najgrubszy, jasnożółty, pozostałe człony cieńsze i ciemniejsze. Przedplecze u tego gatunku jest czarne z jasnym zazwyczaj przednim oraz tylnym brzegiem. Tarczka również czarna, zakończona jasną plamką na wierzchołku. Uda są bladeżółte, ich wierzchołki oraz pierścienie mają barwę brunatną; golenie i stopy są od pierścieni nieco jaśniejsze, jasnobrunatne (Wróblewski 1968).

Preferuje środowiska kamieniste, żwirowiska i kamieniołomy (Dauphin 1990), gdzie poluje na drobniejsze owady, między innymi Psocoptera. Jaja *L. marmoratus* są dość nietypowej budowy, jak na Heteroptera. Dzięki silnemu spłaszczeniu (grubość stanowi tylko jedną trzecią długości jaja) są doskonale przystosowane do umieszczenia wśród suchych, nagich kamieni. Ponadto embrion nie wypełnia w pełni wnętrza jajeczka, przez co jego boczne ścianki mogą być dociskane do powierzchni wąskich szczelin (Cobben 1968). Zimuje w postaci dorosłej (Wróblewski 1968).

Gatunek ten został stwierdzony w naszym kraju tylko raz, w Bielinku nad Odrą ponad osiemdziesiąt lat temu (Hedicke i Michalk 1934). Z tego też powodu nie został on uwzględniony w Katalogu Heteroptera Palearktyki (Aukema i Rieger 1995) jako gatunek występujący w Polsce. Jego obecność w naszym kraju wymagała zatem potwierdzenia, tym bardziej, że w trakcie niedawnych badań nad Heteroptera rezerwatu "Bielinek nad Odrą" (Lis 2010) nie udało się odnaleźć

tego gatunku w siedliskach podawanych w pracach badaczy niemieckich.

Poniżej podano nowe stanowisko tego pluskwiaka na terenie naszego kraju.

Nowe stanowisko: Wyżyna Małopolska: Łódź, Widzew (kwadrat UTM DC03), 02.10.2016, 1 ex., na elewacji supermarketu w centrum miasta (ryc. 1).

Ryc. 1. *Leptopus marmoratus* (Goeze) zaobserwowany na stanowisku w Łodzi (fot. autor strony www.insektarium.pl) [*Leptopus marmoratus* (Goeze) observed in Łódź (photo by author of website www.insektarium.pl)].

Podziękowania

Autor publikacji pragnie podziękować autorowi strony internetowej (www.insektarium.pl) poświęconej popularyzacji wiedzy o owadach za udostępnienie danych o obserwacji gatunku i wyrażenie zgody na wykorzystanie zdjęcia zamieszczonego w pracy, a także prof. Jerzemu Lisowi (Samodzielna Katedra Biosystematyki, Uniwersytet Opolski) za pomoc w weryfikacji danych literaturowych.

Piśmiennictwo – References

- Aukema B., Rieger Ch. (eds.) 1995. *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region, volume 1*. The Netherlands Entomological Society, Wageningen. XXVI + 222 ss.
- Bagnée J., Dethier M., Bruers J., Chérot F., Viskens G. 2003. Liste des punaises de Belgique (Hemiptera, Heteroptera). *Bulletin de la Société*

royale belge d'Entomologie **139**: 41–60.

- Baena M., Vazquez M.A. 1985. Los lepto podidos de Espana (Hemiptera: Heteroptera). *Actas do Congresso Iberico de Entomologia* **22**: 193–202.
- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1973. Chrząszcze Coleoptera. Biegaczowate – Carabidae, część 1. *Katalog fauny Polski* **23** (2): 1–232.
- Cianferoni F. 2011. Notes on Gerromorpha, Nepomorpha and Leptopodomorpha from Sardinia (Hemiptera, Heteroptera). *Conservazione habitat invertebrati* **5**: 255–268.
- Cobben R.H. 1968. *Evolutionary trends in Heteroptera Part I, Eggs, architecture of the shell, gross embryology and eclosion*. Wageningen: Centre for Agricultural Publishing and Documentation. 475 ss.
- Dauphin P. 1990. Observations sur la biologie et les premiers etats de *Leptopus marmoratus* Goeze (Hem., Leptopodidae). *Bulletin de la Société entomologique de France* **94** (7-8): 201–204.
- Dethier M., Pèricart J. 1990. Les Hétéroptères Leptopodomorpha de Suisse. *Bulletin de la Société Entomologique Suisse* **63**: 33–42.
- Domingo M. 2010. Una note sobre Leptopodidae (Hemiptera: Heteroptera) en Álava (País Vasco). *Heteropterus Revista de Entomologia* **10**: 81–84.
- Hedicke H., Michalk O. 1934. Bemerkungen über einige Heteropteren von Bellinchen und seiner Umgebung (Hemiptera). *Märkische Tierwelt* **1**: 26–34.
- Gogala A. 2003. Heteroptera of Slovenia, I: Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha and Leptopodomorpha. *Annals for Istrian and Mediterranean Studies, Seria Historia Naturalis* **13**: 229–240.
- Dress M. 2009. Ein Nachweis von *Leptopus marmoratus* (Goeze, 1778) in Südwestfalen (Leptopodidae). *Heteropteron* **30**: 18.
- Fent M., Kment P., Çamur-Elipek B., Kirgiz T. 2011. Annotated catalogue of Enicocephalomorpha, Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha, and Leptopodomorpha (Hemiptera: Heteroptera) of Turkey, with new records. *Zootaxa* **2856**: 1–84.
- Küssner J. 2010. Rote Liste der Wanzen (Insecta: Heteroptera) Thüringens. 2. Fassung, Stand: 10/2010. *Naturschutzreport* **26**: 155–168.
- Lis B. 2010. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) rezerwatu leśno-stepowego "Bielinek nad Odrą" i jego okolic (Pojezierze Pomorskie). *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* **2**: 37–49.

- Protić L. 2000. Biodiversity of the Heteroptera of Serbia. *Acta entomologica serbica* **5**: 1–12.
- Rabitsch W. 2001. Neue und seltene Wanzen (Insecta, Heteroptera) aus Niederösterreich und Wien. Teil 2. *Linzer biologische Beiträge*, **33**: 1057–1075.
- Reichling L. 1997. Notes heteropterologiques III. *Bulletin de la Société des naturalistes luxembourgeois* **98**: 217–224.
- Wróblewski A. 1968. *Klucze do oznaczania owadów Polski. Część XVIII. Pluskwiaki różnoskrzydłe – Heteroptera, zeszyt 3. Leptopodidae, Nabrzeżkowate (Saldidae)*. PWN, Warszawa, nr 58 serii kluczy, 36 ss.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>